

BOOKTEGI

Etxe hutsaren abentura

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Etxe hutsaren abentura

itzulpena:

Enara Nazabal Gómez de Segura

zuzenketa:

Ane Insausti López

maketazioa:

Uxue Pérez Zabaleta

1894ko udaberrian, Londres osoa asalatu eta goi-mailako gizartea atsekabetu zuen Ronald Adair jaunaren hilketak gertatu zen, oso gertaera ezohiko eta azaldu ezinena gertatu zena. Jendeak dagoeneko jakin ditu poliziaren ikerketan agertu ziren krimenaren xehetasunak; baina gauza asko isilarazi ziren une hartan, fiskaltzaren kasua hain sendoa baitzen, ezen ez zen beharrezkoa gertakari guztiak aurkeztea. Orain, ia hamar urteren buruan, bakarrik uzten didate kate harrigarri horren osotasuna osatzen duten falta ziren katebegi horiek ematea. Krimena bera interesgarria zen, baina interes hori ez zen ezer niretzat pentsaezina zen ondorioarekin alderatuta, nire bizitza abenturazaleko edozein gertakariaren artean kolpe eta sorpresa handiena eman baitzidan. Oraindik ere, tarte luze honen ondoren, zirrara sentitzen dut horretan pentsatzen dudanean, eta berriro ere poz, harridura eta sinesgaiztasun uholde bat-batekoa sentitzen dut, nire gogoak guztiz murgildu duena. Esan diezaiodan noizean behin gizon oso ospetsu baten pentsamendu eta ekintzen ikuspegietan interesa erakutsi duen publiko horri ez didatela errurik eman behar nire ezagutza haiekin partekatu ez badut, izan ere, nire lehen betebeharra izango nuke hori egitea, baldin eta bere ahotik joan den hilaren hirugarrenean kendu baitzidan debeku irmo batek debekatu ez banindu.

Imajina daiteke Sherlock Holmesekin nuen harreman estua oso interesgarria izan zela krimenaren munduan, eta desagertu ondoren, beti arretaz irakurtzen nituen publikoaren aurrean agertu ziren arazo desberdinak, eta behin baino gehiagotan saiatu nintzen, nire gogobetetasun pribaturako, haren metodoak erabiltzen haien konponbidean, nahiz eta arrakasta handirik ez izan. Hala ere, ez zegoen Ronald Adairren tragedia honek bezainbeste erakarri ninduenik. Ikerketako frogak irakurtzen nituenean, ezezagun baten edo batzuen aurkako hilketak borondatezko epaia eman zuenean, inoiz baino argiago konturatu nintzen Sherlock Holmesen heriotzak komunitateak jasan zuen galeraz. Kontu bitxi honen inguruko puntu batzuk baziren, ziur nengoen, bereziki erakarriko zituztela, eta poliziaren ahaleginak osatuko ziren, edo ziurrenik aurreikusiko ziren, Europako lehen agente kriminalaren behaketa trebatuarekin eta adimen ernearekin. Egun osoan, nire ibilbidean gidatzen nuen bitartean, kasua buruan bueltaka ibili nintzen, eta ez nuen aurkitu egokia iruditzen zitzaidan azalpenik. Bi aldiz kontatutako istorio bat kontatzeko arriskua hartuta ere, gertaerak ikerketa amaitzean publikoak ezagutzen zituen bezala laburbilduko ditut.

Ronald Adair jaun ohoragarria Maynooth kondearen bigarren semea zen, garai hartan Australiako kolonia bateko gobernadorea zena. Adairren ama Australiatik itzuli zen katarata baten ebakuntza bat

egitera, eta bera, bere seme Ronald eta bere alaba Hilda elkarrekin bizi ziren Park Lane 427an. Gaztea gizarte onenean bizi zen, eta, dakigunez, ez zuen etsairik, ezta bizio berezirik ere. Edith Woodley andereñoarekin, Carstairskoa, ezkontzeko hitza eman zuen, baina konpromisoa hilabete batzuk lehenago hautsi zen elkarren adostasunez, eta ez zegoen inolako zantzurik sentimendu sakonik utzi zuenik. Gainerakoan, gizonaren bizitza zirkulu estu eta konbentzional batean mugitzen zen, bere ohiturak lasaiak baitziren eta bere izaera emoziorik gabea. Hala ere, aristokrata gazte lasai honen gainean etorri zen heriotza modu bitxi eta ustekabea, 1894ko martxoaren 30eko gaueko hamarrak eta hamaikak eta hogeita hamarren artean.

Ronald Adair kartetan jolasten zen, etengabe jolasten zuen, baina inoiz ez kalte egingo zioten apustuekin. Baldwin, Cavendish eta Bagatelle Karta Klubetako kidea zen. Hil zen egunean afalostean whist partida bat jokatu zuela frogatu zen azken klub horretan. Arratsaldean ere han jokatu zuen. Karta-jokoan aritu zirenen testigantzak (Murray jaunarenak, Sir John Hardyrenak eta Moran koronelarenak) erakutsi zuten jokoa whist-ean jokatzen zela, eta kartak nahiko

berdinduta zeudela. Adair-ek bost libera galdu zituen agian, baina ez gehiago. Bere fortuna handia zen, eta halako galerak ez zion inola ere eragingo. Ia egunero jokatu zuen klub batean edo bestean, baina jokalaria zuhurra zen, eta normalean irabazle izaten zen. Frogetan agertu zen Moran koronelarekin lankidetzan, 420 libera irabazi zituela saio bakarrean aste batzuk lehenago Godfrey Milner eta Lord Balmoralengandik. Hori da bere azken historia, ikerketan agertu zen bezala.

Krimenaren arratsaldean, hamarretan itzuli zen klubetik. Ama eta arreba senide batekin arratsaldea pasatzen ari ziren. Neskameak adierazi zuen bigarren solairuko egongelara sartzen entzun zuela, normalean bere egongela gisa erabiltzen zena. Sua piztu zuen bertan, eta kea ateratzen zenez, leihoa ireki zuen. Ez zen soinurik entzun gelatik hamaika eta hogeiak arte, Maynooth andrea eta bere alaba itzuli ziren ordura arte. Gabonak esan nahi zenez, semearen gelara sartzen saiatu zen. Atea barrutik itxita zegoen, eta ez zen erantzunik lortu haien oihu eta kolpeei. Laguntza eskatu zuten, eta atea bortxatu zuten. Gazte zorigaiztokoa mahaiaren ondoan etzanda aurkitu zuten. Burua izugarri txikituta zuen errebolber bala hedatu batek, baina ez zen inolako armarik aurkitu gelan. Mahai gainean, 10 liberako bi billete zeuden, eta zilarrezko eta urrezko 17 liberako 10 s., dirua kopuru desberdineko pila txikietan antolatuta. Baziren paper orri batean zenbaki batzuk ere, haien aurrez aurre zeuden klubeko lagun

batzuen izenekin, eta horietatik ondorioztatu zen hil aurretik kartetan galdutako edo irabazitako gauzak kalkulatzeko saiatzen ari zela.

Zirkunstantziak zehatz-mehatz aztertzeak kasua are konplexuagoa egin zuen. Lehenik eta behin, ez zen arrazoirik eman zergatik gazteak atea barrutik itxi zuen. Hiltzaileak hori egin eta gero leihotik ihes egin izanaren aukera zegoen. Hala ere, beheranzko jaitsiera hogeitakoa zen gutxienez, eta azpian loratzen ari ziren azafranen ohe bat zegoen. Ez loreek ez lurrak ez zuten mugitu izanaren zantzurik erakusten, ezta etxea errepidetik bereizten zuen belar zerrenda estuan ere. Beraz, antza denez, gaztea bera izan zen atea itxi zuena.

Baina nola hil zen? Inork ezin zuen leihoraino igo arrastorik utzi gabe. Demagun gizon batek leihotik tiro egin izan balu, benetan tiroketa bikaina izango litzateke errebolber batekin hain zauri hilgarria eragin zezakeena. Gainera, Park Lane kale jendetsua da, eta etxetik ehun metrora taxi-geltoki bat dago. Inork ez zuen tirorik entzun. Eta hala ere, han zegoen hildakoa, eta han errebolber-bala, perretxikoz betea, sudur biguneko balek egiten duten bezala, eta horrela zauri bat eragin zuen, berehalako heriotza eragin behar zuena. Horrelakoak ziren Park Lane misterioaren inguruabarrak, are gehiago korapilatzen zirenak motiborik ez izateagatik, esan dudan bezala, Adair gazteak ez baitzen etsairik ezagutzen, eta ez baitzen saiakerarik egin gelako dirua edo baliozko gauzak kentzeko.

Egun osoan zehar datu hauek buruan bueltaka ibili nintzen, denak bateratuko zituen teoria bat aurkitzen saiatuz, eta nire lagun pobreak ikerketa ororen abiapuntutzat jo zuen erresistentzia txikieneko lerroa aurkitzen saiatuz. Aitortzen dut aurrerapen gutxi egin nuela. Arratsaldean parkean zehar ibili nintzen, eta seiak aldera Park Lane-ko Oxford kaleko amaieran aurkitu nuen neure burua. Espaloietan zeuden alfer talde batek, denak leiho jakin batera begira, ikustera etorri nintzen etxera zuzendu ninduen. Betaurreko koloredun gizon altu eta argal batek, detektibe bat zela susmatzen nuena, bere teoria bat azaltzen ari zen, besteak inguruan biltzen ziren bitartean, esaten zuena entzuteko. Ahal nuen gehien hurbildu nintzen, baina bere behaketak absurduak iruditu zitzaizkidan, beraz, nazka pixka batekin atzera egin nuen. Horrela, atzean nengoen gizon zahar eta desitxuratu baten kontra jo nuen, eta zeramatzan liburu batzuk lurrera bota nituen. Gogoratzen dut hartu ahala horietako baten izenburua ikusi nuela: Zuhaitzen Gurtzaren Jatorria, eta bururatu zitzaidan mutila bibliofilo pobre bat izan behar zuela, lanbidez edo zaletasun gisa, liburuki ezezagunen bildumagilea. Barkamena eskatzen saiatu nintzen istripuagatik, baina agerikoa zen hain zoritxarrez gaizki tratatu nituen liburu hauek oso objektu

preziatuak zirela jabearen begietan. Mespretxuzko marmar batekin orpoetan jiratu zen, eta bere bizkar kurbatua eta bibote zuriak jendetzaren artean desagertzen ikusi nituen.

427. zenbakiko Park Lane-ko nire behaketek ez zuten askorik argitu interesatzen zitzaidan arazoa. Etxea kaletik horma baxu eta baranda batez bereizita zegoen, eta guztia bost oin baino altuagoa ez zen. Beraz, edonork erraza zuen lorategira sartzea; baina leioa guztiz eskuraezina zen, ez baitzegoen ur-hodirik edo gizon aktiboenari igotzen laguntzeko ezer. Inoiz baino nahasiago, Kensingtonera itzuli nintzen.

Bost minutu ere ez nituen nire estudioan sartu neskamea norbaitek ni ikusi nahi zuela esatera. Harrituta geratu nintzen, eta ez zen beste inor nire liburu-biltzaile zahar eta arraroa, aurpegi zorrotz eta zimurtua ile zuri-geruza batetik ateratzen zitzaiona, eta bere liburuki preziatuak, gutxienez dozena bat, eskuineko besoaren azpian sartuta zituela.

«Harrituta zaude ni ikusteaz, jauna», esan zuen, ahots arraro eta karrankatsu batez. Onartu nuen ni nintzela.

«Beno, badut kontzientzia, jauna, eta etxe honetara sartzen ikusi zaitudanean, zure atzetik herrenka nindoala, pentsatu nuen neure buruari: sartu eta jaun jator hori ikusiko dut, eta esango diot nire portaera zakarra izan banu, ez nuela inolako kalterik egin nahi, eta oso eskertuta nagoela nire liburuak hartzeagatik».

«Gehiegi esaten duzu txikieria bat», esan nion. «Galdetu al dezaket nola jakin duzun nor nintzen?»

«Beno, jauna, askatasun handiegia ez bada, zure bizilaguna naiz, nire liburu-denda txikia Church Street kaleko izkinan aurkituko baituzu, eta oso pozik nago zu ikusteaz, ziur nago. Agian lasaitu zaitetzke, jauna; hemen dituzu British Birds, Catullus eta The Holy War, merkealdi bikainak guztiak. Bost liburukirekin bete dezakezu bigarren apal horretan dagoen hutsune hori. Nahasia dirudi, ezta, jauna?»

Burua mugitu nuen atzean nuen armairua begiratzeko. Berriro buelta eman nuenean, Sherlock Holmes irribarretsu zegoen nire ikasmahaiaren beste aldean. Zutik jarri nintzen, segundo batzuetan harriduraz begiratu nion, eta orduan badirudi nire bizitzan lehen eta azken aldiz zorabiatu nintzela. Zalantzarik gabe, laino gris bat zebilen nire begien aurrean, eta desagertu zenean, lepoaren muturrak askatuta eta brandyaren kilikadura aurkitu nituen ezpainetan. Holmes nire aulkiaren gainean makurtuta zegoen, bere flaskoa eskuan zuela.

«Ene Watson maitea», esan zuen ondo gogoratzen dudan ahotsak, «mila barkamen zor dizkizut. Ez nuen ideia hain hunkituta geratuko zinenik».

Besotik heldu nion.

«Holmes!», oihu egin nuen. «Benetan zu al zara? Bizirik egon al zaitezke? Posible al da amildegi izugarri horretatik ateratzea lortu izana?»

«Itxaron une bat!», esan zuen. «Ziur zaude benetan gai zarela gauzak eztabaidatzeko? Nire itxura alferrikako dramatikoak kolpe handia eman dizu.»

«Ondo nago, baina egia esan, Holmes, ia ezin dut nire begiek esandakoa sinetsi. Jainko maitea, pentsatzea zu, gizon guztien artean, nire estudioan zaudela!». Berriro ere mahukatik heldu eta azpian zuen beso mehe eta gihartsua ukitu nion. «Beno, ez zara mamu bat, nolana ere», esan nion. «Mutil maitea, oso pozik nago zu ikusteaz. Eseri eta esadazu nola atera zinen bizirik amildegi izugarri horretatik».

Nire aurrean eseri eta zigarro bat piztu zuen bere modu lasai zaharrear. Liburu-saltzailearen fraka zikin hura zeraman soinean, baina gainerako gorputza ile zuri eta liburu zaharrez beteta zegoen mahai gainean. Holmes lehen baino argalagoa eta zorrotzagoa zirudien, baina aurpegi akulinean ñabardura zuri-hil bat zegoen, eta horrek esaten zidan azkenaldian bere bizitza ez zela osasuntsua izan.

«Pozik nago luzatzeaz, Watson», esan zuen. «Ez da txantxa gizon altu batek bere altueratik oin bat jaitsi behar izatea hainbat orduz jarraian. Orain, lagun maitea, azalpen hauei dagokienez, zure lankidetzeta eska badezaket, gau bateko lan gogor eta arriskutsua dugu aurrean».

Hobe litzateke agian egoera osoaren berri ematea lan hori amaitutakoan. "Jakin-min betean nago. Askoz nahiago nuke orain entzutea."

"Gaur gauean nirekin etorriko zara?"

"Nahi duzunean eta nahi duzun lekuan."

«Hau, hain zuzen ere, garai zaharren antzekoa da. Afari pixka bat jateko denbora izango dugu joan aurretik.»

Beno, orduan, amildegi horri buruz. Ez nuen zailtasun handirik izan bertatik ateratzeko, arrazoi simple batengatik: ez nintzen inoiz bertan egon.

«Inoiz ez zinen bertan egon?»

«Ez, Watson, ez nintzen inoiz horretan egon. Zuri bidali nizun oharra guztiz benetakoa zen. Zalantzarik gabe, nire ibilbidearen amaierara iritsi nintzen Moriarty irakasle zenaren irudi ilun samarra ikusi nuenean, segurtasunera zihoan bide estuan zutik. Asmo irmo bat irakurri nion bere begi grisetan. Beraz,

ohar batzuk trukatu nituen berarekin eta baimena eman nion gero jaso zenuen ohar laburra idazteko. Zigarro-kutxa eta makilarekin utzi nuen, eta bidetik ibili nintzen, Moriarty oraindik atzetik nuela. Amaierara iritsi nintzenean, urrundu egin nintzen. Ez zuen armarik atera, baina niregana oldartu eta beso luzeak inguratu zizkidan. Bazekien bere jokoa amaitu zela, eta mendekua hartu nahi zuen nirekin. Erorketaren ertzean geunden elkarrekin. Hala ere, badut ezagutza batzuk baritsu edo borroka-sistema japoniarraren inguruan, behin baino gehiagotan oso erabilgarria izan zaidana. Bere eskuetatik irrist egin nuen, eta oiho izugarri batekin segundo batzuetan ostikoka aritu zen eta bi eskuekin airea atzaparkatu zuen.» Baina ahalegin guztiak egin arren, ezin izan zuen oreka berreskuratu, eta lurrera erori zen. Aurpegia ertzean nuela, erortzen ikusi nuen. Orduan, harkaitz baten kontra jo, salto egin eta uretara erori zen.

Harriduraz entzun nion Holmesek zigarroaren kearen artean eman zidan azalpen horri.

«Baina arrastoak!», oiho egin nuen. «Nire begiekin ikusi nuen bi bidetik jaitsi zirela eta bat ere ez zela itzuli».

Honela gertatu zen. Irakaslea desagertu bezain laster konturatu nintzen zein zorte handiko aukera jarri zidan Patuak nire bidean. Banekien Moriarty ez zela nire heriotza zin egin zuen gizon bakarra. Gutxienez beste hiru zeuden, eta haien mendeku nahia areagotuko zen nireganako buruzagiaren heriotzarekin. Guztiak gizon arriskutsuak ziren. Batek edo besteak harrapatuko ninduen, zalantzarik gabe. Bestalde, mundu guztiak konbentzituta egongo balitz hilda nengoela, askatasunak hartuko lituzkete gizon hauek; agerian utziko lituzkete beren burua, eta lehenago edo beranduago suntsitu ahal izango nituen. Orduan iritsiko litzaidake iragartzeko garaia oraindik bizien lurraldean nagoela. Hain azkar jokutzen du garunak, ezen uste baitut hau guztia pentsatu nuela Moriarty irakaslea Reichenbach ur-jauziaren hondora iritsi aurretik.

«Zutik jarri eta atzean nuen harkaitz-horma aztertu nuen. Zure kontakizun pintoreskoan, hilabete batzuk geroago interes handiz irakurri nuena, horma zutikakoa zela diozu. Hori ez zen literalki egia. Oin-euskarri txiki batzuk agertu ziren, eta erlaitz baten zantzuren bat zegoen. Amildegia hain da altua, ezen guztiz igotzea ezinezkoa baitzen, eta berdin ezinezkoa zen bide bustitik arrastorik utzi gabe aurrera egitea. Egia da, botak alderantziz jarri nitzakeen, antzekoetan egin dudana bezala, baina norabide berean hiru arrasto multzo ikusteak engainu bat iradokiko zuen zalantzarik gabe. Oro har, beraz, hobe zen igoera arriskatzea. Ez zen lan atsegina izan, Watson. Erorketa orro egin zuen nire azpian. Ez naiz pertsona imajinatiboa,

baina hitza ematen dizut Moriartyren ahotsa amildegitik oihuka entzuten nuela iruditu zitzaidala. Akats bat hilgarria izango zen. Behin baino gehiagotan, belar-multzoak eskuan ateratzen zitzaizkidanean edo oina harkaitzaren koska bustietan irristatu zitzaidanean, desagertuta nengoela pentsatu nuen.» Baina gora egin nuen borrokan, eta azkenean oin batzuk sakonera zuen eta goroldio berde bigunez estalitako erlaitz batera iritsi nintzen, non ikusezin etzan nintekeen erosotasun osoenean. Han etzanda nengoen zu, Watson maitea, eta zure jarraitzaile guztiak nire heriotzaren inguruabarrak modu sinpatiko eta eraginkorrean ikertzen ari zinetela.

Azkenean, denok zuen ondorio saihestezin eta guztiz okerrak atera zenituenean, hotelera abiatu zineten, eta bakarrik geratu nintzen. Nire abenturen amaierara iritsi nintzela imajinatu nuen, baina oso ustekabeko gertakari batek erakutsi zidan oraindik sorpresak gordeta nituela. Goitik eroritako harkaitz erraldoi bat, nire ondotik burrunbaka igaro zen, bidea jo eta amildegira jauzi egin zuen. Une batez istripu bat izan zela pentsatu nuen; baina une bat geroago, gora begiratzuz, gizon baten burua ikusi nuen zeru ilunaren kontra, eta beste harri batek etzanda nengoen erlaitzean bertan jo zuen, nire burutik oin batera. Noski, horren esanahia agerikoa zen. Moriarty ez zegoen bakarrik. Konfederatu bat, eta begirada bakar horrek ere esan zidan zein arriskutsua zen konfederatu hori, zain egon zen irakasleak niri erasotzen zidan bitartean. Urrutitik, nik ikusi gabe, bere lagunaren heriotzaren eta nire ihesaldiaren lekuko izan zen. Itxaron egin zuen, eta gero, amildegia gainera iritsiz, bere kideak huts egin zuen tokian arrakasta lortzen saiatu zen.

«Ez nuen denbora askorik hartu horretan pentsatzen, Watson. Berriro ikusi nuen aurpegi ilun hura amildegia gainera begira, eta banekien beste harri baten aitzindaria zela. Bidera jaitsi nintzen. Ez dut uste odol hotzean egin nezakeenik. Ehun aldiz zailagoa zen igotzea baino. Baina ez nuen arriskuaz pentsatzeko denborarik izan, beste harri bat nire ondotik abestu baitzuen erlaitzaren ertzetik eskuetatik zintzilik nengoela. Erdibidean irrist egin nuen, baina Jainkoaren bedeinkapenari esker, urratuta eta odoletan lurreratu nintzen bidean. Orpoetatik ihesi joan nintzen, hamar milia egin nituen mendien gainera iluntasunean, eta astebete geroago Florentzian aurkitu nuen neure burua, munduko inork ez zekielako ziurtasunarekin zer gertatu zitzaidan».

«Konfidentzial bakarra nuen: nire anaia Mycroft. Barkamen asko zor dizkizut, Watson maitea, baina oso garrantzitsua zen hilda nengoela pentsatzea, eta ziurra da ez zenukeela nire amaiera zorigaiztokoaren berri hain sinesgarria idatziko, zuk zeuk egia zela pentsatu izan ez bazenu. Azken hiru urteetan hainbat

aldiz hartu dut luma zuri idazteko, baina beti izan dut beldur niganako duzun maitasun-eskumenak nire sekretua salduko zuen indiskrezioren bat egitera bultzatuko zintuenik. Horregatik, arratsalde honetan zuregandik alde egin nuen nire liburuak hankaz gora jarri zenituenean, une hartan arriskuan nengoelako, eta zure aldetik harridura eta emozio edozein erakustaldik nire nortasuna erakarri eta emaitza tamalgarri eta konponezinetara eraman zezakeelako. Mycrofti dagokionez, berarekin konfiantza izan behar izan nuen behar nuen dirua lortzeko. Londresko gertaeren bilakaera ez zen espero bezain ondo joan, Moriarty bandaren epaiketak bere bi kide arriskutsuenak, nire etsai mendekatzailenak, askatasunean utzi baitzituen.» Bi urtez bidaiatu nuen Tibetean, beraz, eta Lhasa bisitatu eta Llama buruarekin egun batzuk eman ez entretenu nintzen. Sigerson izeneko norvegiar baten esplorazio harrigarrien berri irakurri izan duzu agian, baina ziur nago ez zaizula inoiz bururatu zure lagunaren berri jasotzen ari zinela. Ondoren, Persia zeharkatu nuen, Meka bisitatu nuen eta Khartumeko kalifari bisita labur baina interesgarria egin nion, eta horren emaitzak Kanpo Arazoetarako Ministerioari jakinarazi dizkiot. Frantziara itzuli nintzenean, hilabete batzuk eman nituen ikatz-alkitranen deribatuen ikerketan, Frantziako hegoaldean, Montpellierreko laborategi batean egin nuena. Hau nire gustura amaitu ondoren, eta nire etsailetako bat bakarrik geratzen zela Londresen jakin ondoren, itzultzear nengoen, Park Laneko misterio harrigarri honen berriak nire mugimenduak bizkortu zituenean, ez bakarrik bere merituengatik erakarri ninduen, baizik eta aukera pertsonal oso bereziak eskaintzen zizkidala zirudien. Berehala etorri nintzen Londresera, neuk Baker Streetera deitu nuen, Hudson andrea histeria bortitzetan jarri nuen, eta Mycroftek nire gelak eta paperak beti bezala gorde zituela ikusi nuen. Horrela izan zen, Watson maitea, gaur bietan nire gela zaharreko besaulki zaharrean aurkitu nuen neure burua, eta nire lagun zaharra den Watson hainbestetan apaindu duen beste aukerarik ikusi ahal izatea besterik ez nuen nahi.

Halakoa izan zen apirileko arratsalde hartan entzun nuen kontakizun harrigarria. Niretzat guztiz sinestezina izango zen kontakizuna zen, baldin eta berriro ikusiko ez nuen aurpegi zorrotz eta irrikaz ikusteak berretsi izan ez balu. Nolabait, nire dolu tristearen berri izan zuen, eta bere sinpatia hitzetan baino gehiago bere jarreraren agertzen zen. «Lana da atsekabearen aurkako antidoto onena, Watson maitea», esan zuen, «eta lan bat daukat biontzat gaur gauean, eta, arrakastaz amaitzen badugu, berak justifikatuko du gizon baten bizitza planeta honetan». Alferrik eskatu nion gehiago kontatzeko.

«Goizera arte nahikoa entzun eta ikusiko duzu», erantzun zuen. «Iraganeko hiru urteak eztabaidatzeko ditugu. Hori nahikoa izan bederatzi eta erdiak arte, etxe hutsaren abentura nabarmenari ekingo diogun arte».

Garai zaharren antzekoa zen, hain zuzen ere, ordu hartan haren ondoan eserita aurkitu bainintzen zalgurdi batean, errebolberra poltsikoan eta abenturaren zirrara bihotzean. Holmes hotz, zorrotz eta isilik zegoen. Kaleko farolen distirak bere aurpegi zorrotzetan islatzen zuen bitartean, bekainak pentsakor zimurtuta eta ezpain meheak estututa zituela ikusi nuen. Ez nekien zein piztia basati ehizatu behar genuen Londresko oihan kriminal ilun horretan, baina

ehiztari maisu honen jarrerak ondo ziurtatu zidan abentura oso larria zela, eta noizean behin bere iluntasun aszetikoa zeharkatzen zuen irribarre sardonikoak ez zuen ezer onik iragartzen gure bilaketaren helburuarentzat.

Baker Streetera goazela imajinatu nuen, baina Holmesek taxia Cavendish Squareko izkinan gelditu zuen. Ohartu nintzen irtetean begirada zorrotza bota ziola eskuin eta ezker aldeetara, eta ondorengo kale-izkina guztietan ahalegin guztiak egin zituen inork jarraitzen ez ziola ziurtatzeko. Gure bidea, zalantzarik gabe, berezia zen. Holmesek Londresko bide bazterrei buruz zuen ezagutza apartekoa zen, eta oraingoan azkar eta urrats ziur batekin igaro zen ukuilu eta ukuilu sare batetik, zeinen existentzia bera ere ez nuen inoiz ezagutu.

Azkenean kale txiki batera iritsi ginen, etxe zahar eta ilunez josita, eta Manchester Street kalera eraman gintuen, eta gero Blandford Street kalera. Bertan, azkar biratu zuen pasabide estu batetik, egurrezko ate batetik patio huts batera sartu zen, eta gero giltza batekin ireki zuen etxe baten atzeko atea. Elkarrekin sartu ginen, eta berak gure atzean itxi zuen.

Lekua ilun-ilun zegoen, baina niretzat argi zegoen etxe huts bat zela. Gure oinak kurrinka eta krak egin zuten ohol biluzien gainean, eta luzatutako eskuak papera zintaka zintzilik zegoen horma bat ukitu zuen. Holmesen hatz hotz eta meheek nire eskumuturra inguratu eta korridore luze batetik aurrera eraman ninduten, atearen gaineko argizulo iluna lauso ikusi nuen arte. Hemen Holmesek bat-batean eskuinera biratu zuen, eta gela handi, karratu eta huts batean aurkitu ginen geure burua, izkinetan itzalpean, baina erdian argi ahula kaleko argiek eraginda.

Ez zegoen lanpararik gertu, eta leihoa hautsez beteta zegoen, beraz, barruan elkarren irudiak ia-ia bereiz genitzakeen. Nire lagunak eskua jarri zidan sorbaldan, eta ezpainak belarrira hurbildu zituen.

«Badakizu non gauden?», xuxurlatu zuen.

«Baker Street da hori, noski», erantzun nion, leiho ilun horretatik begira.

«Hori bai. Camden House-n gaude, gure egoitza zaharren parean dagoena.» "Baina zergatik gaude hemen?"

«Pilota pintoresko horren ikuspegi bikaina eskaintzen duelako. Eskatuko nizuke, Watson maitea, leihotik pixka bat gehiago hurbiltzeko, agertzeko neurri guztiak hartuz, eta gero gure abentura txiki askoren abiapuntu diren gela zaharretara begiratzeko? Ikusiko dugu ea nire hiru urteko absentsiak guztiz kendu didan zu harritzeko ahalmena.»

Aurrera egin eta leiho ezagunera begiratu nuen. Begiak bertan erori zirenean, harridurazko oihu bat bota nuen. Pertsiana jaitsita zegoen, eta argi indartsu bat piztuta zegoen gelan. Barruko aulki batean eserita zegoen gizon baten itzala leihoko pantaila argitsuaren gainean proiektatzen zen, lerro beltz eta gogor batean. Ez zegoen zalantzarik buruaren jarreran, sorbalden karratuan, ezaugarrien zorrotasunean. Aurpegia erdi-biribilduta zegoen, eta efektua gure aitona-amonek markoztatzea maite zuten silueta beltz horietako batena zen. Holmesen erreproduzio perfektua zen. Hain harrituta nengoen, ezen eskua luzatu bainuen gizona bera nire ondoan zegoela ziurtatzeko. Barre isil batez dardarka ari zen.

«Eta?», esan zuen hark.

«Jainkoarren!», oihu egin nuen. «Zoragarria da!»

«Ziur nago adinak ez duela nire barietate infinitua zimelduko edo ohiturak zaharkituko», esan zuen, eta haren ahotsean artistak bere sorkuntzan sentitzen duen poza eta harrotasuna ezagutu nituen. «Benetan nire antzekoa da, ezta?»

«Zu izan zinela zin egiteko prest egongo nintzateke.»

«Exekuzioaren meritua Grenobleko Oscar Meunier jaunari zor zaio, moldura egiten egun batzuk eman baitzituen. Argizariz egindako bustoa da. Gainerakoa neuk antolatu nuen gaur arratsaldean Baker Streetera egindako bisitan.»

"Baina zergatik?"

«Zeren, Watson maitea, arrazoirik sendoena nuen jende batzuek han nengoela pentsatzea nahi izateko, benetan beste nonbait nengoenean.»

«Eta uste zenuen gelak zainduta zeudela?»

«Bazekien zelatatzen zituztela.»

"Nork?" or "Nork?"

«Nire etsai zaharren alde, Watson. Reichenbach ur-jauzian buruzagia duen elkarte xarmangarri horren alde. Gogoratu behar duzu haiek zekitela, eta haiek bakarrik zekitela, oraindik bizirik nengoela. Lehenago edo beranduago uste zuten nire geletara itzuli behar nuela. Etengabe zaindu zituzten, eta gaur goizean ikusi naute iristen»

"Nola dakizu?"

«Leihotik begiratu nuenean haien zaindaria ezagutu nuelako. Nahiko mutil kaltegabea da, Parker izeneko, ogibidez garrotatzailea, eta juduen harpa jotzen duen artista bikaina. Ez zitzaidan batere axola. Baina asko axola zitzaidan atzean zegoen pertsona askoz beldurgarriagoa, Moriartyren lagun min hura, harriak amildegitik bota zituen gizona, Londresko gaizkilerik maltzurrena eta arriskutsuena. Hori da gaur gauean nire atzetik datorren gizona, Watson, eta hori da gu haren atzetik goazela konturatu ere egiten ez den gizona.»

Nire lagunaren planak pixkanaka agerian geratzen ari ziren. Babesleku eroso honetatik, begiraleak zelatatzen ari ziren eta jarraitzaileak jarraitzen. Han goian zegoen itzal angeluzuzen hura zen amua, eta gu ginen ehiztariak. Isiltasunean elkarrekin egon ginen iluntasunean, eta gure aurretik pasatzen eta berriro pasatzen ziren irudi presakariak ikusten genituen. Holmes isilik eta geldirik zegoen; baina konturatu nintzen oso erne zegoela, eta begiak arretaz finkatuta zituela oinezkoen jarioan. Gau ilun eta zaratatsua zen, eta haizeak txistu zorrotza egiten zuen kale luzean behera. Jende asko mugitzen ari zen hara eta hona, gehienak beroki eta korbatekin estalita. Behin edo bitan iruditu zitzaidan irudi bera lehenago ikusi nuela, eta batez ere bi gizon ikusi nituen, kalean gora zegoen etxe baten atean haizetik babesten ari zirela ziruditenak. Nire lagunaren arreta haiengana erakartzen saiatu nintzen, baina ezinegon txiki bat egin zuen, eta kalera begira jarraitu zuen. Behin baino gehiagotan ibili zen oinekin urduri eta hatzekin horman azkar jo zuen. Argi nuen urduri jartzen ari zela, eta bere planak ez zirela espero bezala ateratzen. Azkenean, gauerdia hurbildu eta kalea pixkanaka hustu ahala, gelan gora eta behera

ibili zen kontrolaezin urduri. Ohar bat egitera nindoan, leiho argiztatura begira jarri nintzenean, eta berriro ere ia lehen bezain harridura handia jasan nuen. Holmesen besoa heldu eta gora seinalatu nuen.

«Itzala mugitu da!», oihu egin nuen.

Egia esan, ez zen jada profila, baizik eta guri begira zegoen bizkarra.

Hiru urtek ez zuten inola ere leundu bere umorearen zorrotzetasuna, ezta berea baino adimen gutxiago aktibo batekin zuen pazientzia ezina ere.

«Noski mugitu dela», esan zuen. «Hain txorakeria hutsa al naiz, Watson, non panpina nabarmen bat eraiki eta Europako gizon zorrotzenak engainatuko dituela espero duzan?»

Bi ordu daramatzagu gela honetan, eta Hudson andreak zortzi aldiz aldatu du figura hori, edo ordu laurdenero behin. Aurretik egiten du, bere itzala inoiz ikus ez dadin. Ai! Arnasa hartu zuen, zorrotz eta hunkituta. Argi ahulean ikusi nion burua aurrerantz botata, jarrera osoa arretaz zurrun. Bi gizon horiek atean makurtuta egon zitezkeen oraindik, baina ezin nituen gehiago ikusi. Dena geldirik eta ilun zegoen, gure aurrean zegoen pantaila hori distiratsu hura izan ezik, erdian irudi beltza zirriborratuta zuela. Berriro ere isiltasun osoan entzun nuen nota mehe eta sibilante hura, zirrara bizi eta erreprimituaz hitz egiten zuena. Une bat geroago, gelako txoko ilunenera eraman ninduen, eta bere esku abisua sentitu nuen ezpainetan. Niri heltzen zizkidaten hatzak dardarka zeuden. Inoiz ez nuen nire laguna hain hunkituta ikusi, eta hala ere, kale iluna oraindik bakarti eta geldirik hedatzen zen gure aurrean.

Baina bat-batean konturatu nintzen bere zentzumen zorrotzagoek jada bereizten zutenaz. Soinu baxu eta isil bat iritsi zitzaidan belarrietara, ez Baker Streetetik, baizik eta ezkutatuta geunden etxearen atzealdetik. Ate bat ireki eta itxi zen. Une bat geroago, urratsak entzun ziren pasabidetik behera (isilak izan behar zuten urratsak, baina etxe hutsean gogor oihartzun zutenak). Holmes hormaren kontra makurtu zen, eta nik gauza bera egin nuen, eskua errebolberraren heldulekuan itxiz. Ilunpetik begira, ate irekiaren beltza baino ilunagoa zen gizon baten silueta lausoa ikusi nuen. Une batez gelditu zen, eta gero aurrera egin zuen, makurtuta, mehatxagarri, gelara. Hiru metrora zegoen guregandik, irudi ilun hau, eta bere jauziari aurre egiteko prestatu nintzen, gure presentziaren berririk ez zuela konturatu aurretik. Gure ondotik pasa zen, leihoraino joan zen isilpean, eta oso leunki eta isil-isilik altxatu zuen oin erdi bat. Irekidura horren mailara hondoratu zenean, kaleko argia, hautsak estalitako kristalak jada ez zuena, aurpegira erori zitzaion bete-betean. Gizona bere onetik kanpo zegoela zirudien. Bi begiak izarrak bezala distiratzen zituen, eta aurpegiak dardarka mugitzen ari ziren. Adineko gizona zen, sudur mehe eta irten batekin, kopeta altu eta burusoil batekin eta bibote urdinu handi batekin. Opera-txapela buruaren atzealdean sartuta zeukan, eta gaueko soineko baten aurrealdea distira egiten zuen bere beroki irekiaren artetik. Aurpegia argal eta beltzaran zuen, zimur sakon eta basatiekin markatuta. Eskuan

makila bat zirudien zerbait zeraman, baina lurrean utzi zuenean metalezko soinua egin zuen. Orduan, berokiaren poltsikotik objektu handi bat atera zuen, eta zeregin batean murgildu zen, klik ozen eta zorrotz batekin amaitu zena, malguki edo torloju bat bere lekuan erori izan balitz bezala. Lurrean belauniko zegoela, aurrera makurtu eta bere pisu eta indar guztia palanka bati bota zion, eta ondorioz, zarata luze, birakari eta kirrinka bat entzun zen, berriro ere klik indartsu batekin amaituz. Orduan zuzendu zen, eta eskuan zuela fusil moduko bat ikusi nuen, kulata bitxiki desitxuratua zuena. Ireki zuen irtengunetik, zerbait sartu eta irtengunearen blokea hautsi zuen. Gero, makurtu eta kanoiaren muturra leiho irekiaren erlaitzean utzi zuen, eta bibote luzea kulataren gainean erortzen ikusi nion, eta begiak distira egiten mirak begiratzen zituen bitartean. Pozik zegoen hasperen txiki bat entzun nuen kulata sorbaldan sartu zuenean, eta jomuga harrigarri hori ikusi zuenean, lur horian zegoen gizon beltza, bere aurreikuspenaren amaieran zutik. Une batez zurrun eta geldirik geratu zen.

Orduan, bere hatza gatiluan estutu zen. Txistu arraro eta ozen bat entzun zen, eta beira hautsiaren zilar koloreko tintin luze bat. Une horretan, Holmesek tigre bat bezala jauzi egin zuen tiratzailearen bizkarrera eta aurpegia lurrera bota zion. Une batean berriro jaiki zen, eta indar konbultsibo batekin Holmesi eztaarritik heldu zion; baina buruan jo nuen nire errebolberraren kulataz, eta berriro lurrera erori zen. Gainera erori nintzen, eta eusten nion bitartean, nire kideak txistu batekin dei zorrotz bat egin zuen. Oinen hotsa entzun zen espaloian, eta uniformeaz jantzitako bi polizia, polizia batekin batera, sarrera nagusitik sartu ziren korrika gelara.

«Zu al zara, Lestrade?» galdetu zuen Holmesek.

«Bai, Holmes jauna. Nik neuk hartu nuen lana. Pozten naiz berriro Londresen ikusteaz, jauna.»

«Uste dut laguntza ez-ofizial pixka bat behar duzula. Urtebete hiru hilketak detektatu gabe ez dira nahikoa izango, Lestrade. Baina Molesey Misterioa ohi baino gutxiagorekin kudeatu zenuen; hau da, nahiko ondo kudeatu zenuen.»

Guztiok zutik jarri ginen, gure presoa arnasestuka, eta polizia sendo bana albo bakoitzean zuela. Kanean alfer batzuk biltzen hasi ziren jada. Holmes leihoraino hurbildu, itxi eta pertsianak jaitsi zituen. Lestradek bi kandela atera zituen, eta poliziek farolak estali zituzten. Azkenean, gure presoa ondo ikusteko aukera izan nuen.

Aurpegi izugarri biril eta aldi berean maltzurra zen guregana begiratzen zuena. Filosofo baten kopeta goian eta sentsualista baten masailezurra behean zituela, gizonak ongia edo gaizkia egiteko gaitasun

handiak izango zituen. Baina ezinezkoa zen haren begi urdin krudelei, betazalen behera eta zinikoei, edo sudur basati eta oldarkorrari eta kopeta mehatxagarri eta sakonari begiratu Naturaren arrisku seinale argienak irakurri gabe. Ez zigun inori kasurik egin, baina Holmesen aurpegian finkatuta zituen begiak, gorrotoa eta harridura nahasten ziren adierazpen batekin. «Deabrua!», marmarkatzen jarraitu zuen, «deabru azkarra, azkarra!».

—Ai, koronela —esan zuen Holmesek, lepo zimurtua txukuntzen—, bidaiak maitaleen topaketetan amaitzen dira —esan zuen antzezlan zaharrak—. Ez dut uste zu ikusteko plazerrik izan dudarik Reichenbach ur-jauziaren gaineko erlaitzean etzanda nengoela arreta horiek eskaini zenizkidanetik. Koronelak nire lagunari begira jarraitzen zion transean dagoen gizon baten antzera. «Deabru maltzur, maltzur hori!», esan zezakeen guztia izan zen.

«Oraindik ez zaituztet aurkeztu», esan zuen Holmesek. «Hau, jaunok, Sebastian Moran koronela da, Bere Maiestatearen Indiako Armadako kidea, eta gure Ekialdeko Inperioak inoiz sortu duen ehiza-tirolaririk onena. Uste dut zuzen nagoela, koronela, zure tigre multzoak oraindik ere paregabea dela esatean, ezta?»

Agure basatiak ez zuen ezer esan, baina nire lagunari begira geratu zen oraindik; bere begi basatiekin eta bibote laztuarekin, tigre baten antzekoa zen bera ere.

«Harritzen naiz nire estratagema sinple horrek hain shikari zaharra engainatu ahal izatea», esan zuen Holmesek. «Oso ezaguna izango zaizu. Ez al duzu ume txiki bat zuhaitz baten azpian lotu, gainean etzan zure fusilarekin, eta beita itxaron zure tigrea ateratzeko? Etxe huts hau nire zuhaitza da, eta zu nire tigrea. Baliteke beste fusil batzuk erreserban izatea, hainbat tigre egongo balira, edo zure punteria huts egingo dizun uste ezohikoan. Hauek», ingurura seinalatu zuen, «nire beste fusilak dira. Paraleloa zehatza da».

Moran koronela aurrera jauzi egin zuen amorruez, baina poliziak atzera eraman zuen. Aurpegian ikusten zitzaion amorrua ikaragarria zen ikusteko.

«Aitortzen dizut sorpresa txiki bat zenuela niretzat», esan zuen Holmesek. «Ez nuen espero etxe huts hau eta leiho eroso hau erabiliko zenituzkeenik. Kaletik lanean ari zinela imajinatu nuen, non nire lagun Lestrade eta bere gizon alaiak zain zeuden. Salbuespen hori kenduta, dena espero bezala joan da».

Moran koronelak detektibe ofizialari begiratu zion.

«Baliteke ni atxilotzeko arrazoi justua izatea edo ez izatea», esan zuen, «baina behintzat ez dago arrazoirik pertsona honen txantxak onartzeko. Legearen eskuetan banago, egin bitez gauzak modu legalean».

«Beno, arrazoizkoa da hori», esan zuen Lestradek. «Ez duzu beste ezer esateko, Holmes jauna, joan aurretik?»

Holmesek lurretik airezko pistola indartsua jaso zuen, eta haren mekanismoa aztertzen ari zen.

«Arma miresgarri eta bakarra», esan zuen, «isila eta izugarri indartsua. Ezagutzen nuen Von Herder, itsu alemaniar mekanikaria, Moriarty irakasle zenaren aginduz eraiki zuena. Urteak daramatzat haren existentziaren berri, nahiz eta inoiz ez dudan hura erabiltzeko aukerarik izan. Bereziki gomendatzen dizut, Lestrade, eta baita bertara egokitzen diren balak ere».

«Gure esku dago horretaz arduratzea, Holmes jauna», esan zuen Lestradek, talde osoa ate aldera zihoala. «Zerbait gehiago esateko?»

"Zein kargu nahiago duzun galdetzeko bakarrik?"

«Zein kargu, jauna? Noski, Sherlock Holmes jaunaren hilketari saiakera.»

«Ez horrela, Lestrade. Ez dut batere auzi honetan agertzeko asmorik. Zuri dagokizu, eta zuri bakarrik, egindako atxiloketa harrigarriaren meritua. Bai, Lestrade, zorionak ematen dizkizut! Ohiko maltzurkeria eta ausardia nahasketa zoriontsuarekin harrapatu duzu.»

«Harrapatu duzu! Nor harrapatu duzu, Holmes jauna?»

«Indar osoak alferrik bilatu duen gizona... Sebastian Moran koronela, Ronald Adair jaun ohoragarria aire-pistola batetik jaurtitako bala hedatzaile batekin tirokatu zuena, 427 Park Lane-ko bigarren solairuko fatxadako leiho ireki batetik, joan den hilaren 30ean. Hori da akusazioa, Lestrade. Eta orain, Watson, leiho hautsi batetik datorren korrantea jasan

badezakezu, uste dut nire estudioan zigarro baten aurrean ordu erdi bat igarotzeak entretenimendu onuragarria eman diezazukeela.»

Gure gela zaharrak aldatu gabe utzi zituzten, Mycroft Holmesen gainbegiratzeari eta Hudson andrearen berehalako zaintzari esker. Sartu nintzenean, egia da, txukuntasun ezohikoa ikusi nuen, baina mugarri zaharrak guztiak beren lekuan zeuden. Produktu kimikoen txokoa eta azidoz zikindutako gainazaleko mahaia zeuden. Apal batean, gure herrikide askok pozik erreko zituzten liburu eta erreferentzia liburuen ilara bat zegoen. Diagramak, biolin-zorroa eta pipa-euskarria (baita tabakoa zuen pertsiar zapatila ere)

denak topatu nituen begietara ingurura begiratzean. Bi pertsonak zeuden gelan: bata Hudson andrea, irribarretsu begiratu ziguna sartu ginenean; bestea, arratsaldeko abenturetan hain paper garrantzitsua izan zuen panpina arraroa. Nire lagunaren argizari koloreko modelo bat zen, faksimile perfektua, miresgarriki egina zegoelako. Mahai txiki baten gainean zegoen, Holmesen bata zahar batekin inguratuta, kaleko ilusioa guztiz perfektua zelako.

«Espero dut neurri guztiak bete izana, Hudson andrea?» esan zuen Holmesek. «Belauniko joan nintzen, jauna, esan bezala!»

"Bikain. Oso ondo egin duzu lana. Balak nondik jo duen begiratu al diozu?"

«Bai, jauna. Beldur naiz zure busto ederra hondatu duela, burutik igaro eta horman zapaldu baitu. Alfonbratik jaso dut. Hemen dago!»

Holmesek eskaini zidan. «Errebolber bala bigun bat, ikusten duzun bezala, Watson. Badago jenio bat horretan; izan ere, nork espero luke halako zerbait aire-pistola batetik jaurtita aurkitzea? Ondo da, Hudson andrea, oso eskertuta nago zure laguntzagatik. Eta orain, Watson, utzi berriro zure eserleku zaharrean ikusten, hainbat puntu baitaude zurekin eztabaidatu nahi ditudanak».

Lebita zikin hura bota zuen, eta orain antzinako Holmes bera zen, bere iruditik kendu zuen sagu-koloreko bata jantzita.

«Shikari zaharraren nerbioek ez dute egonkortasuna galdu, ezta begiek zorrozatasuna ere», esan zuen barrez, bere bustoaren kopeta hautsia aztertzen zuen bitartean.

«Buruaren atzealdean jo eta garunean zehar. Indiako tiratzailerik onena zen, eta uste dut Londresen gutxi daudela hobeak. Entzun al duzu izena?»

"Ez, ez dut egin."

«Beno, bueno, horixe da ospea! Baina, ondo gogoratzen badut, ez zenuen entzun James Moriarty irakaslearen izena, mendeko garun handienetako bat baitzen. Eman iezadazu apaleko biografien aurkibidea.»

Alferki pasatu zituen orrialdeak, aulkian atzean makurtuz eta zigarrotik kea botatzen zuen bitartean.

«Nire M-en bilduma bikaina da», esan zuen. «Moriarty bera nahikoa da edozein gutun ospetsu bihurtzeko, eta hona hemen Morgan pozoitzailea, eta oroitzapen gaitzesgarriko Merridew, eta Mathews, Charing Crosseko zain-gelan ezkerreko lepoa kendu zidana, eta, azkenik, hona hemen gaur gaueko gure laguna».

Liburua eman zidan, eta nik irakurri nuen: «Moran, Sebastian, koronela. Langabezia. Bengaloreko 1. Aitzindari ohia. Londresen jaioa, 1840an. Sir Augustus Moranen, CBren semea, Persiako Britainiar ministro ohia. Etonen eta Oxforden hezi zen. Jowakiko kanpainan, Afganistango kanpainan, Charasiaben (bidalketak), Sherpurren eta Cabulen aritu zen. Mendebaldeko Himalayako Ehiza Astuna, 1881; eta Oihaneko Hiru Hilabeteak, 1884 liburuen egilea. Helbidea: Conduit kalea. Klubak: Anglo-Indian, Tankerville, Bagatelle Card Club».

Marjinean Holmesen eskuz idatzita zegoen: «Londresko bigarren gizonik arriskutsuena».

«Harrigarria da hau», esan nuen, liburukia itzuli nion bitartean. «Gizonaren ibilbidea soldadu ohoragarri batena da».

—Egia da —erantzun zuen Holmesek—. Puntu bateraino ondo egin zuen. Beti izan zen burdinazko gizona, eta oraindik ere Indian kontaktzen da nola hustubide batetik behera arrastaka joan zen tigre gizaki-jale zauritu baten atzetik. Badira zuhaitz batzuk, Watson, altuera jakin batera iristen direnak eta gero bat-batean bitxikeria itsusi bat garatzen dutenak. Askotan ikusiko duzu gizakietan. Teoria bat daukat, banakoak bere garapenean bere arbasoen prozesio osoa ordezkatzeko duela, eta onerako edo gaizkirako bat-bateko biraketa horrek bere arbasoen lerroan sartu den eragin sendo bat adierazten duela. Pertsona, nolabait esateko, bere familiaren historiaren laburpena bihurtzen da.

"Nahiko fantasiakoa da, dudarik gabe."

«Beno, ez dut horretan tematzen. Edozein dela ere arrazoia, Moran koronela gaizki ibiltzen hasi zen. Eskandalurik gabe, India beroegia bihurtu zuen bera hartzeko. Erretiratu zen, Londresera joan zen, eta berriro ere izen txarra hartu zuen. Garai hartan bilatu zuen Moriarty irakasleak, zeinaren langileen burua izan zen denbora batez. Moriartyk diru ugari eman zion, eta oso goi mailako lan bat edo bitan bakarrik erabili zuen, ohiko gaizkile batek egin ezin izango lituzkeenak».

Baliteke 1887an Lauderreko Stewart andrearen heriotzaren oroitzapenen bat izatea. Ezta? Beno, ziur nago Moran zegoela horren atzean; baina ezin izan zen ezer frogatu. Hain trebeki ezkutatu zen koronela, ezen Moriartyko banda desegin zutenean ere ezin izan genuen inkriminatu. Gogoratzen duzu egun hartan, zure geletara bisitan etorri nintzenean, nola jarri nituen pertsianak aire-pistolen beldurrez? Zalantzarik gabe, irudimentsua iruditu zitzaizun. Zehazki banekien zer egiten ari nintzen, bazekien pistola harrigarri honen existentzia, eta banekien munduko tiratzaile onenetako bat egongo zela atzean. Suitzan

geundenean, Moriartyrekin jarraitu zigun, eta zalantzarik gabe berak eman zizkidan bost minutu gaizto horiek Reichenbach erlaitzean.

«Pentsa dezakezu Frantzian egon nintzen bitartean egunkariak arretaz irakurri nituela, hura harrapatzeko aukeraren baten bila. Londresen libre zegoen bitartean, nire bizitza ez zen benetan bizitzeko modukoa izango. Gau eta egun itzala nire gainean egongo zen, eta lehenago edo beranduago bere aukera iritsiko zen. Zer egin nezakeen? Ezin nion tiro egin berehala, bestela neu ere akusatuaren aulkian egongo nintzateke. Ez zuen ezertarako balio epaile bati dei egiteak. Ezin dute esku hartu susmo basati bat irudituko litzaiekeenaren arabera. Beraz, ezin nuen ezer egin. Baina albiste kriminalak jarraitu nituen, lehenago edo beranduago harrapatuko

nuela jakinda. Orduan etorri zen Ronald Adair honen heriotza. Nire aukera iritsi zen azkenean! Zer egin nuen jakinda, ez al zen ziurra Moran koronelak egin zuela? Kartetan jokatu zuen mutilarekin; klubetik etxera jarraitu zion; leiho ireki batetik tirokatu zuen. Ez zegoen zalantzarik. Balak bakarrik nahikoa dira burua sokan sartzeko. Berehala etorri nintzen.» Zentinelak ikusi ninduen, eta banekien koronelaren arreta nire presentziara bideratuko zuela. Ezin zuen huts egin nire bat-bateko itzulera bere krimenarekin lotzarekin, eta izugarri izututa egongo zen. Ziur nengoen berehala saiatuko zela ni bidetik kentzen, eta horretarako bere arma hiltzailea ekarriko zuela. Leihoan marka bikaina utzi nion, eta, poliziarri abisatu ondoren beharrezkoak izan zitezkeela (bide batez, Watson, zehaztasun hutsez ikusi zenuen haien presentzia ate horretan), behaketa-postu egokia iruditu zitzaidan toki bat hartu nuen, inoiz ez amestu ere egin gabe leku bera aukeratuko zuenik bere erasorako. Orain, Watson maitea, geratzen al zait azaltzeko ezer?

«Bai», esan nuen. «Ez duzu argi utzi zein izan zen Moran koronelaren motiboa Ronald Adair jaun ohoragarria hiltzeko».

«Ai! Watson maitea, hor sartzen gara aieruen eremu horietan, non adimen logikoenak ere huts egin dezakeen. Bakoitzak bere hipotesia osa dezake egungo ebidentzian oinarrituta, eta zurea nirea bezain zuzena izateko aukera dago.».

«Bat sortu duzu, orduan?»

«Uste dut ez dela zaila gertaerak azaltzea. Frogetan agertu zen Moran koronelak eta Adair gazteak diru kopuru handia irabazi zutela bien artean. Zalantzarik gabe, Moranek gaizki jokatu zuen; horretaz aspalditik dakit. Uste dut hilketaren egunean Adair-ek aurkitu zuela Moran iruzur egiten ari zela. Oso

litekeena da berarekin pribatuan hitz egitea, eta salatuko zuela mehatxua egitea, klubeko kide izateari borondatez uzten ez bazion eta berriro kartetan ez jokatzeko promesa egiten ez bazuen. Ez da litekeena Adair bezalako gazte batek eskandalu ikaragarri bat sortzea bera baino askoz zaharragoa den gizon ezagun bat salatuz».

Seguruenik nik iradokitzen dudan bezala jokatu zuen. Bere klubetatik kanporatzeak Moranentzat hondamendia ekarriko luke, bidegabeki lortutako kartetan lortutako irabaziekin bizi baitzen. Horregatik, Adair hil zuen, garai hartan berak zenbat diru itzuli behar zuen kalkulatzeko saiatzen ari zena, bere bikotekidearen joko zikinetik etekinik atera ezinik baitzegoen. Atea itxi zuen, andreak harrapatu eta izen eta txanpon hauekin zer egiten ari zen jakitea nahi ez zuten beldurrez. Onartuko al da?

"Ez dut zalantzarik egia aurkitu duzula."

«Epaiketan egiaztatuko edo ezeztatuko da. Bitartean, gertatzen dena gertatzen dela, Moran koronelak ez gaitu gehiago gogaituko, Von Herderren aire-pistola ospetsuak Scotland Yard museoa apainduko du, eta berriro ere Sherlock Holmes jaunak libre izango du bere bizitza Londresko bizitza konplexuak hainbeste aurkezten dituen arazo txiki interesgarri horiek aztertzeari eskaintzeko».